

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Н.
КАРАЗІНА**

Кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій

**КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
З ДИСЦИПЛІНИ**

«Цифровізація освіти: соціологічний ракурс»

рівень вищої освіти _____ (назва навчальної дисципліни)
_____ другий (магістерський) рівень
/

галузь знань _____ 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва)

спеціальність _____ 054 Соціологія.....
(шифр і назва)

освітня програма _____ Цифровий соціум
(шифр і назва)

спеціалізація _____ вибірковий пакет дисциплін навчального плану

вид дисципліни _____ за вибором
(обов'язкова / за вибором)

факультет _____ соціологічний

УКЛАДАЧ: д. соціол. наук, проф. Хижняк Л.М.

З М І С Т

1	Робоча програма навчальної дисципліни «Цифровізація освіти: соціологічний ракурс»	3
2	Плани семінарських занять	17
3	Завдання для самостійної роботи	29
4	Завдання для контрольної роботи, що передбачена навчальним планом	31
5	Питання для підсумкового контролю знань	32
6	Критерії оцінювання знань та вмінь студентів	33

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Соціологічний факультет

Кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи

_____ Олександр ГОЛОВКО

“ _____ ” _____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Цифровізація освіти: соціологічний ракурс

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ другий (магістерський) рівень

/

галузь знань _____ 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва)

спеціальність _____ 054 Соціологія.....
(шифр і назва)

освітня програма _____ Цифровий соціум
(шифр і назва)

спеціалізація _____ вибірковий пакет дисциплін навчального плану

вид дисципліни _____ за вибором
(обов'язкова / за вибором)

факультет _____ соціологічний

2022/ 2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою соціологічного факультету

«15» червня 2022 року, протокол № 7

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Лариса ХИЖНЯК, доктор соціологічних наук, професор, професор кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій

Програму схвалено на засіданні кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій

Протокол від «27» квітня 2022 року № 3

В.о.завідувача кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій

_____ (підпис)

Віль БАКІРОВ

_____ (прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) _____
Цифровий соціум
назва освітньої програми

Гарант освітньої програми

_____ Цифровий соціум

_____ (підпис)

Лариса ХИЖНЯК

_____ (прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією

_____ соціологічного факультету
назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “ ____ ” _____ 2022 року № ____

Голова науково-методичної комісії соціологічного факультету

_____ (підпис)

Юлія СОРОКА

_____ (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «**Цифровізація освіти: соціологічний ракурс**» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Цифровий соціум» підготовки за другим (магістерським) рівнем вищої освіти спеціальності 54 Соціологія

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – сформувати у студентів і студенток концептуальні уявлення про соціологічне вивчення трансформації освіти в цифровому суспільстві та базові практичні компетенції щодо освітніх моделей, технологій та змін, спричинених цифровізацією освіти.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни.

Здобувачі повинні набути такі компетентності:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК03. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК04. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК05. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт

ЗК06. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК01. Здатність аналізувати соціальні явища і процеси.

СК02. Здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати соціальні проблеми українського суспільства та світової спільноти.

СК04. Здатність збирати та аналізувати емпіричні дані з використанням сучасних методів соціологічних досліджень.

СК05. Здатність обговорювати результати соціологічних досліджень та проектів українською та іноземною мовами.

СК06. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК07. Здатність розробляти та оцінювати соціальні проекти і програми.

СК08. Здатність співпрацювати з європейськими та євроатлантичними інституціями.

Основні завдання вивчення дисципліни: надати концептуальні знання про сутність, передумови та наслідки цифровізації освіти;

- ознайомити студентів та студенток з ключовими категоріями, теоретичними підходами до вивчення цифровізації освіти та практичними вітчизняними та світовими дослідженнями в галузі цифровізації освіти; дати практичні навички стосовно використання цифрових освітніх технологій та моделей цифровізації освіти.

1.3. Кількість кредитів: 4.

1.4. Загальна кількість годин: 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	1-й
Лекції	
16 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	4 год.

Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
88 год.	108 год.
у тому числі контрольна робота	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, здобувачі повинні продемонструвати такі

Програмні результати навчання:

ПР01. Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології.

ПР02. Здійснювати діагностику та інтерпретацію соціальних проблем українського суспільства та світової спільноти, причини їхнього виникнення та наслідки.

ПР04. Застосовувати наукові знання, соціологічні та статистичні методи, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язування складних задач соціології та суміжних галузей знань.

ПР05. Здійснювати пошук, аналізувати та оцінювати необхідну інформацію в науковій літературі, банках даних та інших джерелах.

ПР06. Вільно спілкуватись усно і письмово українською мовою та однією з іноземних мов при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій у сфері соціології та суміжних наук у тому числі в контексті співпраці з європейськими та євроатлантичними інституціями.

ПР09. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері соціології, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Цифровізація освіти в контексті розвитку цифрового суспільства

Тема 1. Цифровізація освіти в міждисциплінарному дискурсі

Зміна підходів до освітньої діяльності в цифровому соціумі. Ідея цифровізації освіти: її прихильники і противники. Дослідження цифровізації освіти у філософії культури і філософській антропології, соціальній філософії, філософії і соціології освіти, психології, педагогіки вищої школи. Принципи історизму та системності у вивченні цифровізації освіти. Структурно-функціональний, інституціональний і соціокультурний підходи до вивчення феномена цифровізації освітнього простору в умовах розвитку сучасного суспільства.

Соціальні наслідки цифровізації освіти. Загрози дегуманізації освітніх та інших соціальних відносин, можливого поглиблення кризи інтелектуальної культури людей, їхньої здатності до творчості, зростання прагматизму та індивідуалізму на основі цінностей особистого комфорту та егоїстичного споживання.

Тема 2. Освітній простір в цифровому суспільстві

Цифровізація як фактор розвитку системи освіти. Цінності освіти в цифровому суспільстві. Цифрова культура і цифровізація освіти. Роль освіти у формуванні інтелектуальної культури цифрового суспільства.

Етапи розвитку цифрового навчання і цифрової освіти в світі. Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси.

Сутність освітнього процесу в цифровому соціумі, його цінності та ідеали. Етапи розвитку цифровізації освіти. Основні характеристики цифровізації освіти. Цифровізація і розвиток інформаційно-комунікативних технологій в освіті.

Трансформація пізнавального процесу в умовах цифровізації освіти. Інклюзивна

освіта в умовах цифровізації освітнього середовища. Навчання протягом життя та професійний розвиток у цифровому середовищі.

Тема 3. Процес і проблеми цифрової трансформації освіти

Нормативно-правове забезпечення електронної освіти в сучасних університетах.

Вимоги до цифрового освітнього закладу з боку ринку праці і ринку освітніх послуг.

Цифровізація закладу освіти в умовах запровадження технологічних новацій. Вплив цифровізації на вимоги до тих, хто навчає, і здобувачів, стимулювання становлення нових організаційних освітніх структур. Розгортання цифрових освітніх форматів і комплексні зміни в архітектурі освіти, зміни звичних форм і методів навчання.

«Цифровий кампус» в закладі вищої освіти: сутність, проблеми розбудови і розвитку.

Освітня роль цифрових бібліотек в сучасному світі.

Поширення цифрової освіти в освітніх організаціях різних рівнів. Проблема ефективності різних форм цифрової освіти в системі формальної та неформальної освіти.

Тема 4. Цифрова освіта, цифрові освітні технології в умовах глобальної освітньої цифровізації

Співвідношення цифрової освіти і цифрових освітніх технологій. Еволюція освітніх технологій. Традиційні й цифрові освітні технології. Поєднання віртуального і реального компонентів навчання. Збагачення реальних навчальних ситуацій цифровими даними. Цифрові технології і варіанти проектування освітніх процесів. Формати навчання за допомогою цифрових ігор.

Глобальна цифровізація і цифрова культура та їх вплив на сучасну освіту. Сутність глобальної освітньої цифровізації та її вплив на національні системи освіти. Проблема переходу освіти з національних пріоритетів розвинених країн у світові пріоритети.

Переваги, обмеження й вади використання цифрових технологій в системі освіти.

Розділ 2. Система цифрової освіти в соціологічному вимірі

Тема 5. Цифровізація закладів освіти

Цифрові, кадрові, організаційно-управлінські ресурси для трансляції цифровізації освіти. Зміна характеру соціальних комунікацій в умовах цифровізації освіти.

Фактори, що впливають на ефективність реалізації цифровізації освіти в світі. Ризики впровадження цифрових технологій в освіті. Безпека цифрового освітнього середовища як соціологічна проблема. Фактори розвитку цифровізації освіти України.

Проблема вимірювання якості цифрової освіти.

Тема 6. Цифрова грамотність: соціологічний ракурс

Цифровізація та її вплив на освітній простір у контексті формування ключових компетентностей. Компетентнісний підхід в освіті. Професійні та соціальні компетенції учасників освітнього процесу. Комунікативна компетентність та її роль в цифровому суспільстві.

Затребуваність цифрової грамотності. Цифрова культура, цифрова грамотність, цифрова компетентність як сучасні освітні феномени. Цифрова компетентність як ключова компетентність в умовах четвертої промислової революції. Рівні володіння цифровими компетентностями. Учасники цифрового освітнього процесу, їх ідентифікація. Сутність, ознаки, методи вимірювання цифрової компетентності. Основні компоненти цифрової компетентності згідно з DigComp 2.0. Чинники, які визначають цифрову компетентність. Методи розвитку інтелекту і творчих здібностей у цифровому освітньому середовищі.

Тема 7. Менеджмент освіти в умовах цифрової трансформації суспільства

Переосмислення структури управління й прийняття рішень в освіті в цифровому соціумі. Методи і стилі управління освітнім закладом в умовах цифровізації освіти. Технологічні освітні платформи та проблема їх відповідності індивідуальним потребам користувачів. Академічна мобільність здобувачів і викладачів у цифровому суспільстві.

Студентське самоврядування в умовах цифровізації вищої освіти.

Ризики цифрової трансформації закладів освіти: діагностика, способи формування готовності до цифрового освітнього середовища.

Джерела проблем, ризики та визначення перспектив цифровізації освіти.

Соціологічна експертиза цифрової реформи освіти.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с. р.		л	п	с. р.
Розділ 1. Цифровізація освіти в контексті розвитку цифрового суспільства								
Тема 1. Цифровізація освіти в міждисциплінарному дискурсі	17	2	2	13	18	1	1	16
Тема 2. Освітній простір цифрового суспільства	17	2	2	13	15			15
Тема 3. Процес і проблеми цифрової трансформації освіти	17	2	2	13	17	1		16
Тема 4. Цифрова освіта, циф-рові освітні технології в умовах глобальної освітньої цифровізації	21	4	4	13	20	1	1	18
Разом за розділом 1	72	10	10	52	70	3	2	65
Розділ 2. Система цифрової освіти в соціологічному вимірі								
Тема 5. Цифровізація закладів освіти	17	2	2	13	17	1	1	15
Тема 6. Цифрова грамотність: соціологічний ракурс	17	2	2	13	17	1	1	15
Тема 7. Менеджмент освіти в умовах цифрової трансформації суспільства	14	2	2	10	16	1		15
Разом за розділом 2	48	6	6	36	50	3	2	45
Усього годин	120	16	16	88	120	6	4	110

4. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Цифровізація освіти в міждисциплінарному дискурсі	2	1
2	Освітній простір цифрового суспільства	2	
3	Процес і проблеми цифрової трансформації освіти	2	1
4	Цифрова освіта, цифрові освітні технології в умовах глобальної освітньої цифровізації	4	1
5	Цифровізація закладів освіти	2	
6	Цифрова грамотність: соціологічний ракурс	2	1
7	Менеджмент освіти в умовах цифрової трансформації суспільства	2	
Усього годин		16	4

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Вивчення рекомендованої основної та допоміжної літератури до тем навчальної дисципліни (наведено в планах семінарів)	12	24
2	Виконання завдань до тем семінарів навчальної дисципліни	14	18
3	Підготовка й оформлення тексту та презентації (доповіді) контрольної роботи на семінарі (програми соціологічного дослідження та аналітичної довідки)	42	42
4	Підготовка до поточного контролю знань (тестові завдання)	10	6
5	Підготовка до підсумкового контролю знань (залікова робота)	10	20
Усього годин		88	110

6. Індивідуальні завдання. Не передбачено навчальним планом

Контрольна робота

Контрольна робота складається з двох завдань, а саме:

1. Розробити програму соціологічного дослідження на тему *«Стан якості освіти в освітньому закладі та шляхи її підвищення в умовах цифрового суспільства»*. Студенти і студентки самостійно обирають вид закладу освіти (дошкільної, шкільної, професійно-технічної, вищої освіти, післядипломної - освіти для дорослих). У програмі соціологічного дослідження виконати такі завдання: 1) обґрунтувати актуальність теми; 2) провести теоретичну та емпіричну інтерпретацію понять; 3) обґрунтувати метод дослідження; 4) розробити Бланк опитувального листа (спостереження тощо) для реалізації методу дослідження.
2. Підготувати аналітичну довідку на тему *«SWOT-аналіз цифровізації обраного закладу освіти»*.

7. Методи навчання

Лекційні заняття. Методи: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемне викладання, частково-пошуковий, дослідницький; наочні методи - ілюстрація, демонстрація (презентація лекцій, кейсів, фільмів для дискусії).

Семінарські заняття: есе, аналітичні завдання, індивідуальні та групові проекти та презентація їх результатів, колективне обговорення дискусійних питань; доповіді (реферати), тестові завдання.

Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання за освітньою компонентною

Шифр ПРН (відповідно до ОПП)	Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
ПР01	<i>Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології</i>	Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемне викладання	Оцінювання участі в дискусіях на семінарах; виконання завдань до тем семінарів і до контрольної роботи
ПР02	<i>Здійснювати діагностику та інтерпретацію соціальних проблем українського суспільства та світової спільноти, причини їхнього виникнення та наслідки</i>	Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемне викладання	Практичні завдання; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація); виконання завдань до контрольної роботи
ПР04	<i>Застосовувати наукові знання, соціологічні та статистичні методи, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язування складних задач соціології та суміжних галузей знань</i>	Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемне викладання	Участь у дискусіях «Відкритий мікрофон», виконання завдань до тем семінарів і до контрольної роботи; тестовий контроль
ПР05	<i>Здійснювати пошук, аналізувати та оцінювати необхідну інформацію в науковій літературі, банках даних та інших джерелах</i>	Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемне викладання	Участь у дискусіях «Відкритий мікрофон», виконання завдань до тем семінарів і до контрольної роботи; тестовий контроль
ПР06	<i>Вільно спілкуватись усно і письмово українською мовою та однією з іноземних мов при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій у сфері соціології та суміжних наук у тому числі в контексті співпраці з європейськими та євроатлантичними інституціями</i>	Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемне викладання	Участь у дискусіях «Відкритий мікрофон», виконання завдань до тем семінарів і до контрольної роботи; тестовий контроль

ПР09	<i>Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері соціології, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки</i>	Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемне викладання	Участь у дискусіях «Відкритий мікрофон», виконання завдань до контрольної роботи; тестовий контроль
------	---	--	---

Додатково можуть враховуватись такі види активностей студентів і студенток:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);
- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом).

8. Методи контролю

Поточний контроль знань: оцінювання активності здобувачів під час аудиторних занять, їхня участь у дискусіях, перевірка практичних завдань до семінарів та завдань до контрольної роботи, перевірка тестових завдань до тем навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль – залікова робота.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, контрольна робота							Контрольна робота	Разом	Залікова робота	Сума
Теми										
Розділ 1				Розділ 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	25	60	40	100
5	5	5	5	5	5	5				

Загальна оцінка навчальної діяльності складається з таких видів роботи

№	Вид роботи	Кількість балів	Кількість видів роботи (завдань)	Сума балів
1	Практичні завдання до тем семінарів, дискусії, поточний контроль знань	5	7	35
2	Завдання до контрольної роботи (4 завдання до частини 1 та 1 завдання – до частини 2)	5	5	25
3	Залікова робота			40
				Разом: 100

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти
Критерії оцінювання поточного контролю (завдань до тем семінарів)

Дуже високий рівень 5 балів	Відповідь повна, глибока, змістовна, знання матеріалу з теми, вільне володіння термінами та поняттями дисципліни, відповіді характеризуються креативним підходом, наведено приклади.
Високий рівень 4 бали	Відповідь глибока та змістовна, свідчить про знання теоретичного та практичного матеріалу з теми, вільне володіння термінами та поняттями дисципліни, відповіді характеризуються креативним підходом, однак є 1-2 помилки і не наведено приклади.
Середній рівень 3 бали	Відповідь змістовна, посереднє знання теоретичного матеріалу, посереднє володіння термінами та поняттями. Однак є деякі неточності, відповідь не самостійна, немає креативного підходу.
Низький рівень 2 бали	Слабке знання як теорії, так і практики цифровізації, багато помилок, немає прикладів та аргументів.
Дуже низький рівень 1 бал	Дуже слабкий рівень знання теоретичного матеріалу; відсутні навички аналізу проблем цифровізації освіти, багато змістовних помилок.

Критерії оцінювання контрольної роботи

№ з/п	Критерії оцінювання	Кількість балів
1	Обґрунтування актуальності теми.	5
2	Теоретична та емпірична інтерпретація понять.	5
3	Обґрунтування методу дослідження.	5
4	Розробка Бланку опитувального листа (опитування, спостереження тощо) для реалізації методу дослідження.	5
5	Аналітична довідка на тему «SWOT-аналіз цифровізації обраного виду закладу освіти».	5
	Усього	25

Підсумковий контроль – залікова робота, яка включає відповіді студентів і студенток на тестові завдання і відповідь на одне творче завдання.

Критерії оцінювання підсумкової залікової роботи

Під час заліку студент / студентка може одержати до 40 балів, а саме: до 35 балів – за тестові завдання (35 тестових завдань x 1 бал = 35 балів) і до 5 балів – за виконання творчого завдання з навчальної дисципліни.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для дворівневої шкали
90 – 100	Зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна

Про освіту: Закон України від 05 вересня 2017 року № 2145-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

Опис рамки цифрової компетентності для громадян України. 2021 / Міністерство цифрової трансформації України. Цифрова освіта. https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/news_post/2021/3/mintsifra-oprilyudnyue-ramku-tsifrovoi-kompetentnosti-dlya-gromadyan/%D0%9E%D0%A0%20%D0%A6%D0%9A.pdf

Електронна освіта: термінологічний словник / за ред. В. С. Бакірова. Харків: Вид-во Харківського нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна, 2016. 164 с.

Освіта в Україні: виклики та перспективи. Інформаційно-аналітичний збірник. Київ, 2020. 292 с.

Швачич Г. Г. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології: Навчальний посібник / Г.Г. Швачич, В. В. Толстой, Л. М. Петречук, Ю. С. Івашенко, О. А. Гуляєва, О. В. Соболенко. Дніпро: НМетАУ, 2017. 230 с.

Altbach Philip G. Global Perspectives on Higher Education. JHU Press, 2016. 352 p.

Boven William G. Higher Education in the Gigital Age. Princeton University Press, 2013. 224 p.

Додаткова

Наукові журнали

Вища освіти України. – <https://wou.npu.edu.ua/>

Вища школа. – <https://www.wikiwand.com/uk/>

Електронне наукове фахове видання “ВІДКРИТЕ ОСВІТНЄ Е-СЕРЕДОВИЩЕ СУЧАСНОГО УНІВЕРСИТЕТУ” / Київський університет імені Бориса Грінченка. <https://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu>

Міжнародне електронне наукове фахове видання «Інформаційні технології і засоби навчання». – <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt>

Статті. Монографії

Академічна доброчесність: виклики сучасності / Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 1 – 13.10.2018). Варшава, 2018. 162 с.

Анісімова О. М., Спектор А. Ю. Аналіз використання інформаційно-комунікаційних платформ в освіті. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2018. № 3. С. 6–15.

Арешонков В. Ю. Цифровізація вищої освіти: виклики та відповіді. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2020. № 2. С. 1–6.

Бакіров В. Класика, що випереджає час. *Вища освіта України*. 2021. № 2. С. 13–18.

Бакіров Віль. Університетські культурні практики: проблеми евалюації. *Український соціологічний журнал*. 2020. № 24. С. 7–13.

Бакіров В., Посохов С. Класичний університет як культурний хаб. *Universitates*. 2020. № 1. С. 54–69.

Біденко Є. Європейський вимір системи освітніх цінностей. *Вища освіта України*. 2019. № 4. С. 75–81.

Буйницька О., Варченко-Троценко, Л., Грицеляк Б. Цифровізація закладу вищої освіти. *Освітологічний дискурс*. 2020. № 1. С. 64–79.

Василик А. В., Кушнір А. І. Компетенції HR-фахівця в епоху цифрових технологій. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2018. № 9. С. 119–127.

Гаврілова Л. Г., Топольник Я. В. Цифрова культура, цифрова грамотність, цифрова компетентність як сучасні освітні феномени. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. № 5. Том 61. С. 1-14.

Гужва В. М. Цифрова трансформація університетів. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Випуск 4 (21). С. 507–604.

Дебич М. Інтернаціоналізація систем забезпечення якості вищої освіти як глобальна тенденція. *Вища освіта України*. 2020. № 2. С. 81–88.

Дебич М. Мобільність студентів і якості вищої освіти в європейському освітньому і науковому просторі. *Вища школа*. 2019. № 1. С. 34–50.

Жовнір А. О. Проблематика соціальних комунікацій у контексті формування та розвитку електронної освіти. *Науковий журнал «Габітус»*. 2019. Вип. 9. С. 65–68.

Жовнір А. Електронізація соціальних комунікацій у сучасному українському

суспільстві: мережеві підходи. *Соціологічні студії*. 2019. № 1 (14). С. 33–37.

Іванюк І. В. Формування цифрової компетентності вчителів у скандинавських країнах. *Педагогіка і психологія*. 2019. № 1. С. 69–77.

Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку // Матеріали методологічного семінару НАПН України. 4 квітня 2019 р. / За ред. В.Г. Кременя, О.І. Ляшенка; укл. А.В. Яцишин, О.М. Соколюк. К, 2019. 361 с.

Кай Чжан. Змішане навчання та розвиток цифрової компетентності студентів гуманітарних факультетів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип 47. Том 4. С. 273–276.

Клепо С. Практична філософія компетентнісного підходу в освіті. *Вища освіта України*. 2021. № 1. С. 26–38.

Коваленко О. Статути європейських та українських університетів: порівняльна характеристика. *Вища освіта України*. 2020. № 3. С. 79–86.

Курбатов С. В., Рогожа М. М. Місія університету в західноєвропейській культурі (етичні та соціологічні аспекти). (Частина II). *Філософія освіти. Philosophy of Education: науковий журнал*/ Ін-т вищої освіти НАПН України, Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова, 2020. № 1. С. 113–130.

Курдюмова І. Експертиза освітніх програм ЄС: деякі особливості мережевої взаємодії (колаборація та комунікація). *Соціальні комунікації: теорія і практика*. 2022. № 13. С. 194–206.

Кучерак І. В. Цифровізація та її вплив на освітній простір у контексті формування ключових компетентностей. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 22. Т. 2. С. 91–94.

Лопушинський І. П. «Цифровізація» освіти в контексті розвитку інформаційного суспільства в Україні. *Педагогічний альманах*. 2018. Вип. 37. С. 44–54.

Надольний І. Освіта – ключовий чинник модернізації суспільства. *Вища школа*. 2019. № 3. С. 19–25.

Наливайко Олексій. Цифровізація освітнього середовища в закладах вищої освіти Китайської Народної Республіки. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 32. Том 2. С. 188–194.

Подолькіна О. Світові гуманістичні кризи та перспективи суспільного прогресу в умовах глобалізації. *Вища освіта України*. 2019. № 3. С. 35–41.

Хижняк Л. М. Просвітницький потенціал закладів вищої освіти України у формуванні громадянської ідентичності // Ідентичності народів Центрально-Східної Європи: колективна монографія / Н. Га-пон, В. Мішталь, Л. Хижняк та ін.; за ред. Н. Коваліско, А. Єкатеринчука, Р. Радзіка. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. С. 32–42.

Євроінтеграція та освіта: виклики ХХІ століття : збірник наукових праць кафедри політичної психології та соціально-правових технологій факультету психології Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова / за заг. ред. Т. В. Андрущенко, І. М. Ковчиної, М. В. Панченко, С. В. Пасічніченко. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. 202 с.

Єгорченкова Н. Ю., Тесля Ю. М., Хлевна Ю. Л., Кичань, О. М. Методологічні аспекти створення цифрового університету. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»*. Серія: Стратегічне управління, управління портфелями, програмами та проектами. 2020. № 1. С. 31–36.

Якимчук О. Компетентісний підхід в освіті: українські реалії. *Вища освіта України*. 2020. № 3. С. 19–25.

Аналітичні звіти

Звіт за результатами маркетингового дослідження привабливості української вищої освіти для іноземних студентів. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/12/07/2.pdf>.

The Times Higher Education World University Rankings 2020. URL: <https://timeshighereducation.com/world-university-rankings/2020/worldranking/page/0/length/25/lo>

cations/UA/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/stats.

U21 Ranking of National Higher Education Systems 2020. URL: https://universitas21.com/sites/default/files/202004/U21_Rankings%20Report_0320_Final_LR%20Single.pdf.

Bykov V., Spirin, O., Pinchuk, O. Modern tasks of digital transformation of education. *UNESCO Chair Journal "Lifelong Professional Education in the XXI Century"*. 2020. No 1. P. 27–36.

Ugur N. Digitalization in higher education: A qualitative approach. *International Journal of Technology in Education and Science (IJTES)*. 2020. No 4 (1). P. 18–25.

Karl Maton: Knowledge and knowers: towards a realist sociology of education. Routledge, 2014. 244 p.

Khyzhniak Larysa. Ukrainian Universities in European Educational and Scientific Space: Achievements, Opportunities and Barriers // *Ukrainian Sociology in the 21st Century: Methods, Research Results* /edited by Vil Bakirov, Yevhen Golovakha. Kharkiv: V.N. Karazin National University, 2018. Pp. 463–472.

Khyzhniak L. M. Opportunities of e-learning at universities in Ukraine in the opinion of teachers (according to empirical sociological research) // *Development trends of scholarly knowledge in philosophy, sociology and political sciences: collective monograph*. Lviv-Torun: Liha-Pres, 2019. P. 59–76.

Oleksandr Khyzhniak, Kateryna Khyzhniak. Communicative blockers for the development of the virtual campus of higher education in Ukraine // *A Virtual Higher Education Campus in a Global World: The Role of the Academic Campus in an Era of Technological Progress*. Nitza Davidovitch (Editor). 2019. P. 143–158.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. Режим доступу: <https://naqa.gov.ua/>

Бабаєв В. М., Стадник Г. В., Момот Т. В. Цифрова трансформація в сфері вищої освіти в умовах глобалізації. *Комунальне господарство міст. Економічні науки*. 2019. № 2. С. 2-9. http://nbuv.gov.ua/UJRN/kgm_econ_2019_2_3

Бакіров В., Агарков М. Пандемія може назавжди змінити вищу освіту. Як оцінюють майбутнє університетів міжнародні експерти. <https://zn.ua/ukr/EDUCATION/pandemija-mozhe-nazavzhdi-zminiti-vishchu-osvitu.html>

Бєбко С. Кластеризація освітнього простору та створення міжнародних консорціумів. *Економіка та суспільство*. 2020. Випуск 22. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-65>

Бучинська Т. Зарубіжна практика формування універсальних компетентностей сучасного фахівця в умовах революції 4.0. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск 26. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-19>

Волобоєва І., Кравчук О., Паращук Є. Універсальна модель компетентностей для роботи у дистанційному режимі. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск 25. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-36>

Гужва В. М. Цифрова трансформація університетів. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. № 21. С. 597–604. http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/21_2019/92.pdf

Либак І. Сучасні детермінанти гармонізації ринків праці та освітніх послуг. *Економіка та суспільство*. 2020. Випуск 22. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-31>

Миськевич Т. Цифрова нерівність у сучасному суспільстві: український вимір світових тенденцій. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2019. Випуск 3. С. 87–107. <http://librinfosciences.knukim.edu.ua/article/download/169673/170934/378289>

Михайлова Є. Трансформація освіти в системі інформаційного суспільства. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск 29. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-29-16>

Нямешук Г. В. Зовнішньоекономічна діяльність закладів вищої освіти України: логіка та контроль процесу організації набору іноземних студентів. *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. 2018. № 6. С. 75-82. <https://economics.opu.ua/files/archive/2018/No6/75.pdf>.

Освіта заради справедливості Серія університетських модулів: Добросесність та етика. https://www.unodc.org/documents/e4j/IntegrityEthics/E4J_Integrity_and_Ethics_Module_13_final_UKR.pdf

Самойлик Ю. Закордонний досвід державного управління сферою освітніх послуг. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск 25. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-88>

Хижняк О. В., Жовнір А. О. Електронна освіта як форма наукових онлайн-комунікацій: можливості та бар'єри в умовах карантину. *Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences*. 2020. Vol. VIII (42), Iss. 242. С. 33-36. URL: https://seanewdim.com/uploads/3/4/5/1/34511564/hum_viii_242_42.pdf

Цифровізація освіти в дії. URL: <http://imzo.gov.ua/2017/11/01/tsyfrovizatsiya-osvity-ukrajiny-v-diji/>

Цифрова адженда України – 2020. («Цифровий порядок денний»–2020). Концептуальні засади (версія 1.0). Першочергові сфери, ініціативи, проекти «цифровізації» України до 2020 року. [Електронний ресурс]. URL: <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>. Horizon Report, 2018. URL: <https://library.educase.edu/resources/2018/8/2018-nmc-horizon-report>

ЮНЕСКО опублікувала п'ять принципів медійної та інформаційної грамотності. Детектор медіа. 24 лютого 2017. URL: <https://ms.detector.media/mediaosvita/post/18453/2017-02-24-yunesko-opublikovala-pyat-pryntsypiv-mediynoi-ta-informatsiynoi-gramotnosti/>

World Bank Group. 2019. Review of the Education Sector in Ukraine: Moving toward Effectiveness, Equity and Efficiency. World Bank, Washington, DC. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/32406>

Morze N. Design of a University Learning Environment for SMART Education/ N.Morze, E. Smyrnova-Trybulska, O. Glazunova // Smart Technology Applications in Business Environments. IGI Global. 2017. P. 221–248.

Jyoti B., Ishani B. Impact of Covid-19 Pandemic on Higher Education: A Critical Review. URL: <http://www.guninetwork.org/report/impact-covid-19-pandemic-higher-education-critical-review>

Khyzhniak O., Zhovnir A., Shkrebet S. Features of e-learning institutionalization in Ukrainian HEIs in the context of a pandemic: sociological research results. *Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi*. 2021. Iss. 7. P. 1-19. URL: <https://dergipark.org.tr/en/pub/jscs/issue/62739/917201>

Khyzhniak, O., Zhovnir, A., Mikhno, N., Stadnik, O., Folomieiev, M., & Shapoval, A. (2021). E-Learning Efficiency in an Age of Global Risks and Changes. *Postmodern Openings*, 12(4), 197–209. <https://doi.org/10.18662/po/12.4/369>.

Khyzhniak, O. The internationalisation of higher education in an asymmetric partnership – a challenge for the leadership of Ukrainian universities and experiences in solving the problem / Khyzhniak, O., Muradyan, O. // *The Internationalisation of Higher Education Perspectives from the THEA Ukraine Project and Beyond* / Petra Pistor (Ed.), pp. 24–34, 2021. DOI: <https://doi.org/10.25974/fhms-13985>

Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження воєнного стану, карантинних обмежень через пандемію)

В умовах воєнного стану, дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

- дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;
- дистанційно на платформі проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;
- аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборобою відвідування Університету здобувачам навчання надається можливість скласти залік дистанційно на платформах Zoom і Google Classroom у курсі «Цифровізація освіти: соціологічний ракурс».

Додаток 1

Додаток до робочої програми навчальної дисципліни _____
(назва дисципліни)

Дію робочої програми продовжено: на 20____/20____н. р.

Заступник декана соціологічного факультету з навчальної роботи

(підпис) _____
(прізвище, ініціали)

«____» _____20____р.

Голова науково-методичної комісії соціологічного факультету

(підпис) _____
(прізвище, ініціали)

«____» _____20____р.

2. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Цифровізація освіти в міждисциплінарному дискурсі

Питання

1. Концепція цифрової трансформації суспільства, освіти і науки в ЄС та в Україні.
2. Зміна підходів до освітньої діяльності в цифровому суспільстві.
3. Дослідження цифровізації освіти: міждисциплінарний підхід.
4. Специфіка соціологічного підходу до вивчення проблем цифровізації освіти.

Питання до дискусії

Цифровізація освіти: необхідність чи тимчасовою вимушена міра?

Чому цифровізація стає мейнстрім-напрямком розвитку сучасної освіти?

На подолання яких проблем спрямована цифрова трансформація освіти в Україні?

Що передбачає перехід від традиційного навчального закладу до цифрового?

Які виклики перед сучасними закладами освіти (у т.ч. університетами) в умовах цифрового суспільства?

Дискусія «Відкритий мікрофон»

Поділяєте ви чи ні такі твердження:

1. **«Цифровізація вищої освіти – процес складний і неоднозначний. Цифровізація має зворотний бік».**

1. Так

2. Ні.

2. **«Велика кількість технічних знань не сприяє творчій мисленнєвій діяльності, а величезні неконтрольовані потоки інформації трансформують сутнісні цінності людини, змінюють їх значення і значення».**

1. Так

2. Ні.

Завдання

1. Розкрийте сутність та специфіку таких підходів до вивчення феномена цифровізації освіти, як: структурно-функціональний; інституціональний; соціокультурний; компаративний.

2. Складіть перелік соціальних наслідків цифровізації освіти в сучасному українському суспільстві.

Рекомендована література

Основна

Концепція цифрової трансформації освіти та науки на період до 2026 року (проект). URL:

<https://mon.gov.ua/ua/news/koncepciya-cifrovoyi-transformaciyi-osviti-i-nauki-mon-zaproshuye-do-gromadsk-ogo-obgovorennya>

Цифрова адженда України – 2020. (2016) (“Цифровий порядок денний”–2020). Концептуальні засади (версія 1.0). Першочергові сфери, ініціативи, проекти “цифровізації” України до 2020 року. [Електронний ресурс].

URL:<https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>. Horizon Report, 2018. URL:

<https://library.educase.edu/resources/2018/8/2018-nmc-horizon-report> eEurope — An information society for a ll. EUROPA. Summaries of EU legislation . URL:

http://europa.eu/legislation_summaries/information_society/strategies/l24221_en.htm. Єдиний цифровий ринок ЄС. URL:

<https://eufordigital.eu/ru/discover-eu/eu-digital-single-market/>. Положення про Міністерство цифрової трансформації України. URL:

<https://www.kmu.gov.ua/npas/pitannya-ministerstva-cifrovoyi-t180919>. Про затвердження Положення про Національну освітню електронну платформу: наказ № 523 від 22 травня 2018 р. / Міністерство освіти і науки України. URL:

<https://ips.ligazakon.net/document/RE32154?an=103>

Скіннер Кріс. Людина цифрова: четверта революція в історії людства, яка торкнеться кожного: пер. з англ. Харків: Фабула, Ранок, 2020. 270 с.

Інноваційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії : зб. матер. Другого Всеукр. відкр. наук.-практ. онлайн-форуму, Київ, 25–26 листоп. 2020 / за заг. ред. І. М. Савченко, В. В. Ємець. Київ : Національний центр «Мала академія наук України», 2020. 370 с.

Сучасні досягнення в науці та освіті = Modern Achievements of Science and Education : зб. праць XV Міжнар. наук. конф., 16 – 23 вер. 2020 р., Нетанія, Ізраїль / Хмельниц. нац. ун-т, Ізраїльська Незалежна Академія Розвитку наук; ред. В. П. Ройзман, А. М. Гуржій, Л. М. Прейгерман, А. Бубулис. Хмельницький; Нетанія: ХНУ, 2020. 136 с.

Додаткова

Арешонков В. Ю. Цифровізація вищої освіти: виклики та відповіді. *Вісник НАПН України*. 2020. № 2(2). С. 1-6.

Бакіров В., Посохов С. Класичний університет як культурний хаб. *Universitates*. 2020. № 1. С. 54-69.

Бакіров В. Університетські культурні практики: проблеми евалюації. *Український соціологічний журнал*. 2021. № 24. С. 7-13 (Bakirov Vil. University Cultural Activity: Evaluation Necessity).

Відкрита освіта: інноваційні технології та менеджмент: кол. монографія / за наук. ред. М. О. Кириченка, Л. М. Сергеевої. Київ: Інтерсервіс, 2018. 440 с.

Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку. Матеріали методологічного семінару НАПН України. 4 квітня 2019 р. / За ред. В. Г. Кременя, О. І. Ляшенка; укл. А. В. Яцишин, О.М. Соколюк. К, 2019. 361 с.

Семініхіна Н. Формування лідерської компетентності у магістрів освіти в університетах Австралії. *Естетика і етика педагогічної дії*. 2020. Вип. 22. С. 165-179.

Соціальна і цифрова трансформація: теоретичні та практичні проблеми правового регулювання: матеріали науково-практичної конференції, 10 грудня 2020 р., м. Київ / упоряд.: О.А. Баранов, В.М. Фурашев, С.О. Дорогих. Київ: Фенікс, 2020. 272 с.

Філософсько-світоглядні та культурологічні контексти неперервної освіти: матеріали II міжнародної науково-практичної конференції. 29 квітня 2020 р., м. Дніпро, КЗВО «ДАНУ» ДОР». / Наук. ред. О.Є. Висоцька. Дніпро: СПД «Охотнік», 2020. 318 с.

Формування концептуальних засад цифрової трансформації освіти та науки України / О.Ф. Новікова, В.П. Антонюк, В.І. Ляшенко, Н.А. Азьмук, Я.В. Остафійчук, Л.Л. Шамілева, О.В. Панькова, І.М. Новак, А.Д.Шастун, О.Ю. Касперович. *Вісник економічної науки України*. 2021. № 1. С. 190-198.

Тема 2. Освітній простір цифрового суспільства

Питання

1. Зміни в організації освітнього простору в умовах його цифровізації.
2. Характеристики цифрового освітнього простору.
3. Тренди розвитку цифрового освітнього простору.
4. Особистісно-орієнтована освіта в цифровому суспільстві.
5. Інклюзивний освітній простір.

Питання до дискусії

Що таке гнучке персональне освітнє цифрове середовище і як воно функціонує?

Чому питання розроблення нових електронних навчальних засобів надзвичайно актуальне в цифровому освітньому просторі?

Чому наразі перевага надається відкритим цифровим освітнім ресурсам, які можуть працювати на будь-якому цифровому пристрої?

Чому в умовах цифровізації навчання важливо зберегти справжнє «аналогове» багатство, що є фундаментом класичної системи освіти?

Яким чином, за допомогою яких засобів, інструментів цифровізація забезпечує а) «освіту для всіх», б) «освіту для кожного»?

Дискусія «Відкритий мікрофон»

Поділяєте ви чи ні такі твердження:

1. «Віртуальний простір не рятує від самотності, викликає підвищення тривожності, емоційної пригніченості, породжує цифрову залежність».

1. Так

2. Ні.

2. «Цифрові технології в сучасному світі – це не тільки інструмент, а й середовище існування особистості, яке відкриває для неї нові можливості».

1. Так

2. Ні.

Теми доповідей

Розвиток інтелектуального потенціалу в цифровому освітньому просторі.

Роль соціології в гуманізації освіти в цифровому суспільстві.

Формування нових спільнот здобувачів освіти в цифровому суспільстві.

Завдання

Напишіть есе на тему «Моя уява про ідеальний освітній простір цифрового суспільства».

Рекомендована література

Основна

Матеріали Міжвузівської науково-практичної конференції «Формування сучасного освітнього середовища: теорія і практика» // Зб. наук. пр. / Редкол.: Н.В. Ільченко (голова) та ін. Ірпінь, 2020. 100 с.

Управління закладом освіти: Підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів / С.Г. Немченко, В.В. Крижко, І.Ф. Шумілова, О.М. Старокожко, О.Б. Голік. 2-е вид. перероб. і допов. Бердянськ: БДПУ, 2020. С. 355-371.

Додаткова

Воронова Н. Цифрові освітні ресурси в теорії і практиці сучасної зарубіжної освіти. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2019. № (9). С. 37–47. <https://doi.org/10.31865/2414-9292.9.2019.174534>

Лопушинський І. П. «Цифровізація» освіти в контексті розвитку інформаційного суспільства в Україні. *Педагогічний альманах*. 2018. Вип. 37. С. 46–55.

Морзе Н., Кучеровська В., Смирнова-Трибульська Є. Самооцінювання рівня цифровізації освітнього закладу за умов трансформації середньої освіти. *Електронне наукове фахове видання "Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету"*. 2020. № 8. С. 72–87. <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2020.8.8>

Наливайко О. Цифровізація освітнього середовища в закладах вищої освіти Китайської народної республіки. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 32. Том 2. С. 188-194. http://www.apfn-journal.in.ua/archive/32_2020/part_2/34.pdf

Освітній простір ХХІ ст.: виклики та перспективи : збірник наукових праць ІІ Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. молодих вчених і здобувачів вищої освіти (21 квітня 2022р., м. Кам'янець-Подільський). Кам'янець-Подільський: Заклад вищої освіти «Подільський державний університет», 2022. 257 с.

Філософсько-світоглядні та культурологічні контексти неперервної освіти: матеріали ІІ міжнародної науково-практичної конференції. 29 квітня 2020 р., м. Дніпро, КЗВО «ДАНУ» ДОР». / Наук. ред. О.Є. Висоцька. Дніпро: СПД «Охотнік», 2020. 318 с.

Яценко М. П., Максимов С. В. Пределы и перспективы цифрового пространства в гуманитарном образовании. *Профессиональное образование в современном мире*. 2020. Т. 10. № 1. С. 3481–3489.

Тема 3. Процес і проблеми цифрової трансформації освіти

Питання

1. Етапи і тренди розвитку електронної (цифрової) освіти у світі.

2. Трансформація освіти як інноваційний процес.

3. Проблеми та перспективи впровадження інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій в

освіті. Штучний інтелект і цифровізація освіти.

Питання до дискусії

У чому полягає суть цифрової трансформації освіти?

Як здійснюється персоналізація освітнього процесу на основі використання цифрових технологій?

Які нові можливості надають цифрові технології а) для викладачів, б) здобувачів вищої освіти?

Які унікальні переваги мобільного навчання в умовах цифровізації освіти?

Чому найбільш перспективним у закладах освіти вважається застосування технологій обробки великих даних, в яких вбудовані можливості штучного інтелекту в супроводі освітньої діяльності?

Дискусія «Відкритий мікрофон»

Поділяєте ви чи ні такі твердження:

1. «Технології штучного інтелекту – це допоміжний, але цінний інструмент, який дасть змогу автоматизувати велику кількість різних функцій, що виконує викладач, допомогти ефективно задовольнити різноманітні потреби здобувачів освіти».

1. Так

2. Ні

2. «Процес цифрової трансформації освіти – це не створення комп'ютерних класів та підключення до Інтернету, а формування та розповсюдження нових моделей роботи освітніх організацій».

1. Так

2. Ні

Завдання

Поясніть, чому головне у процесі цифрової трансформації освіти, – це не створення комп'ютерних класів і підключення до Інтернету, а формування та поширення нових моделей роботи освітніх організацій. Які вимоги до цих моделей? Наведіть приклади.

Рекомендована література

Основна

Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку. Матеріали методологічного семінару НАПН України. 4 квітня 2019 р. / За ред. В.Г. Кременя, О.І. Ляшенка; укл. А.В. Яцишин, О.М. Соколюк. К, 2019. 361 с.

Інновації в освіті: перспективи розвитку: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції [м. Тернопіль, 20 травня 2021 р.]. Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 357 с.

Управління закладом освіти: Підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів / С.Г. Немченко, В.В. Крижко, І.Ф. Шумілова, О.М. Старокожко, О.Б. Голік. 2-е вид. перероб. і допов. Бердянськ: БДПУ, 2020. С. 213-248, 372-374.

Управління системами післядипломної освіти для сталого розвитку: колективна монографія / за заг. ред. Рідей Н.М. Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019. 691 с.

Додаткова

Дебич М. Мобільність студентів і якість вищої освіти в європейському освітньому і науковому просторі. *Вища школа*. 2019. № 1. С. 34–50.

Жовнір А. Протиріччя розвитку електронної освіти в освітньо-комунікативному просторі сучасного суспільства. *Соціологічні студії*. 2020. № 1. С. 40-45.

Локшина О. І. Відкрита освіта в Європейському просторі: стратегія розбудови. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2018. № 2 (76). С. 75–86.

Лопушинський І. П. «Цифровізація» освіти в контексті розвитку інформаційного суспільства в Україні. *Педагогічний альманах*. 2018. Вип. 37. С. 46-54.

Методика дистанційного навчання: збірник статей / За ред. В. А. Ребрини. Хмельницький: ХОІППО. 2021. 99 с.

Моделювання професійної підготовки фахівців в умовах євроінтеграційних процесів: моногр. За ред. С. С. Вітвицької. Житомир: Вид. О. О. Євенок, 2019. 304 с.

Трудности и перспективы цифровой трансформации образования / А. Ю. Уваров, Э. Гейбл, И. В. Дворецкая [и др.]; под ред. А. Ю. Уварова, И. Д. Фрумина. М.: Издательский дом Высшей школы экономики, 2019. 343 с.

Цифровізація як нова реальність України. Режим доступу: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/tsyfrovizatsiya-yak-nova-realnist-ukrayiny/>

МОН та Мінцифра працюють над трансформацією системи ІТ-освіти в Україні. Режим доступу:

<https://mon.gov.ua/ua/news/mon-ta-mincifra-pracyuyut-nad-transformaciyeyu-sistemi-it-osviti-v-ukrayini>

Наливайко О. Цифровізація освітнього середовища в закладах вищої освіти Китайської народної республіки. Актуальні питання гуманітарних наук. 2020. Вип 32. Том 2. С. 188-194. http://www.apfn-journal.in.ua/archive/32_2020/part_2/34.pdf

Толмач М. Цифрові технології в освіті: можливості й тенденції застосування. *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері*. 2021. № 4(2). С. 162-163.

Романчук О. Штучний інтелект в епоху нових медій. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. 2018. Випуск 44. С. 179–188.

Стівен Хокінг: штучний інтелект може стати найгіршим винаходом людства. URL: <https://mind.ua/news/20178313-stiven-hoking-shtuchnij-intelekt-mozhe-stati-najgirshim-vinahodo-m-lyudstva>. 4. Штучний інтелект стане головною загрозою людству. URL: <https://1news.com.ua/tsikave/shtuchnij-intelekt-stane-golovnoyu-zagrozoju-lyudstvu.html>.

Facebook вимкнув систему штучного інтелекту: боти винайшли свою мову. URL: <https://www.unian.ua/science/2058576-facebook-vimknuv-sistemu-shtuchno-go-intelektu-boti-vinayshli-svoyu-movu.html>.

Погореленко А. К. Штучний інтелект: сутність, аналіз застосування, перспективи розвитку. *Вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки*. 2018. № 32. С. 22–27.

Тема 4. Цифрова освіта, цифрові освітні технології в умовах глобальної освітньої цифровізації

Питання

1. Цифрова трансформація освіти і цифрові освітні технології.
2. Глобальна освітня цифровізація: платформи відкритої освіти та онлайн навчання.
3. Цифровізація освіти, ринок праці і ринок освітніх послуг.

Питання до дискусії

Чому використання «цифрових» технологій має носити наскрізний характер, тобто використовуватися при вивченні різних навчальних дисциплін, взаємодії здобувачів освіти один з одним та з викладачами, з експертами, здійсненні досліджень, індивідуальному навчанні тощо?

Яку модель онлайн-платформ для MOOCs найбільш доцільно використовувати в українських університетах і чому?

Для яких цілей використовуються моделі контролю якості онлайн-навчання?

Які фактори дисбалансу попиту та пропозиції персоналу на цифровому ринку праці в сучасній Україні?

Як долати високий рівень інертності освітньої системи на тлі високої рухливості технологій у цифровому суспільстві?

Дискусія «Відкритий мікрофон»

Поділяєте ви чи ні такі твердження:

1. «Цифровізація дозволить зробити підготовку фахівців, які гарантовано будуть затребувані на ринку праці».

1. Так

2. Ні.

2. «Доповнення традиційної освіти цифровою освітою є відповіддю на глобальну кризу освіти».

1. Так

2. Ні.

Завдання

Наведіть приклади ситуацій (мін 4), коли повний перехід на онлайн-освіту є недоцільним. Дайте обґрунтування.

Рекомендована література

Основна

Управління закладом освіти: Підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів / С.Г. Немченко, В.В. Крижко, І.Ф. Шумілова, О.М. Старокожко, О.Б. Голік. 2-е вид.перероб.і допов. Бердянськ: БДПУ, 2020. С. 384-389,

Управління системами післядипломної освіти для сталого розвитку: колективна монографія / за заг. ред. Рідей Н.М. Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019. 691 с.

Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку. Матеріали методологічного семінару НАПН України. 4 квітня 2019 р. / За ред. В.Г. Кременя та ін.. К, 2019. 361 с.

Ринок освітніх послуг: виклики сучасності: Збірник матеріалів науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Київ, 11 червня 2019 р.) [Укл: Т. Семигіна, О. Корчинська, О. Жук]. Київ: АПСВТ, 2019. 98 с.

Додаткова

Азьмук Н. А. Сучасні виклики ринку праці при переході до цифрової економіки. *Modern Economics*. 2020. №19. С. 6–13.

Антонівська М. О., Сарновська Н. І. Глобальні тенденції і виклики розвитку вищої освіти: наслідки для України. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 2021. № 7. С. 213–224.

Бабаєв В. М., Стадник Г. В., Момот Т. В. Цифрова трансформація в сфері вищої освіти в умовах глобалізації. Комунальне господарство міст. *Економічні науки*. 2019. № 2. С. 2–9. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/kgm_econ_2019_2_3

Бєбко С. Кооперація закладів вищої освіти в умовах глобальної конкуренції. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2020. № 3(23). С. 17–25.

Воронова Н. Цифрові освітні ресурси в теорії і практиці сучасної зарубіжної освіти. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2019. № (9). С. 37–47. <https://doi.org/10.31865/2414-9292.9.2019.174534>

Дмитрук Д. А., Левін Р. Я. Роль навчання впродовж життя у формуванні людського капіталу. *Український соціум*. 2019. № 4 (71). С. 54–72.

Довганик Н. М., Чалюк Ю. О. Концепція глобальної освіти в історичній ретроспективі. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 2018. № 1. С. 22-29.

Жовнір А. Протиріччя розвитку електронної освіти в освітньо-комунікативному просторі сучасного суспільства. *Соціологічні студії*. 2020. №1. С. 40-45. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/socst_2020_1_7

Заячук Ю. Формування світового ринку послуг вищої освіти: конкуренція чи співпраця. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2021. № 3. С. 72–80. <https://doi.org/10.31499/2307-4906.3.2021.241575>

Ільч Л. Взаємодія ринків праці та освіти: сутність, характерні риси та модель функціонування. *Економіка та держава*. 2017. № 4. С. 69-74.

Кириченко М. Вплив цифрових технологій на розвиток людського і соціального капіталу. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2019: *Освіта як чинник формування креативних компетентностей в умовах цифрового суспільства*. С. 61–63.

Лавриненко Л. Тенденції трансформації сучасного ринку праці. *Збірник наукових праць ЛОГОС*. 2021. <https://doi.org/10.36074/logos-05.02.2021.v1.11>

Лавриненко Л., Рудюк Л. Освітній комплекс та ринок праці: особливості взаємодії. *Грааль науки*. 2021. № 2-3. С. 41-46.

Либак І. Сучасні детермінанти гармонізації ринків праці та освітніх послуг. *Економіка та суспільство*. 2020. № 22. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-31>.

Лондар С. Л., Шаповалова О. О., Пронь Н. Б. Ринок освітніх послуг в Україні: конкурентні переваги та сучасні виклики для іноземних студентів. *Освітня аналітика України*. 2020. № 1 (8). С. 5–22.

Мигович І. В. Цифровізація у вищій освіті як засіб забезпечення доступу та інтегрування студентів до глобального освітнього простору в умовах світової кризи COVID-19. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*.

Педагогічні науки. 2021. № 2(340) Ч.2. С. 260–271.
[https://doi.org/10.12958/2227-2844-2021-2\(340\)-2-260-271](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2021-2(340)-2-260-271).

Мосьпан Н. Вища освіта та ринок праці в Україні: десятиліття взаємодії. *Освітнологічний дискурс.* 2021. № 32(1). С. 20-38.

Сірий Ю. В. Освіта, освітні орієнтації та професійна підготовка молоді України на фоні євроінтеграції: статистичні та соціологічні виміри. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти.* 2020. № 5. С. 247–265.

Січкаренко К. О. Розвиток цифрових освітніх платформ та поширення цифрових компетенцій в освіті. *Ефективна економіка.* 2018. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6792>

Толмач М. Цифрові технології в освіті: можливості й тенденції застосування. *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері.* 2021. № 4(2). С. 159–171.
<https://doi.org/10.31866/2617-796X.4.2.2021.247474>

Тема 5. Цифровізація закладів освіти

Питання

1. Цифрова трансформація та єдиний інформаційний простір в закладі освіти.
2. Цифровий кампус в закладі вищої освіти: сутність, проблеми розбудови і розвитку.
3. Інфраструктура закладів освіти: стан, проблеми і перспективи цифровізації.
4. Зміна доступу до інформації. Освітня роль цифрових бібліотек в сучасному світі.
5. Бренд освітнього закладу як чинник його конкурентоспроможності.

Питання до дискусії

Чому правильне розроблення і застосування концепції брендингу – одне з важливих стратегічних завдань для керівників закладів освіти?

Чому відмінною рисою просування закладу професійної і вищої освіти є одночасна діяльність на двох ринках: освітніх послуг і праці?

Чому покликана сприяти побудова єдиного інформаційного простору в закладі освіти і яким чином?

У чому проявляється нова роль викладача в умовах цифровізації суспільства?

Які традиційні і нові джерела інформації використовують заклади освіти в цифровому суспільстві?

Дискусія «Відкритий мікрофон»

Поділяєте ви чи ні такі твердження:

1. **«Сьогодні в закладі освіти важливо вміти не тільки знайти та обробити інформацію, але виробляти її та захищати».**

1. Так	2. Ні

2. **«Цифрові технології не замінюють викладача, а доповнюють його».**

1. Так	2. Ні

3. **«Єдине, що ви повинні знати абсолютно - це місце розташування бібліотеки» (Альберт Ейнштейн).**

1. Так	2. Ні

Завдання

1. Опишіть індивідуальні риси бренду закладу вищої освіти на прикладі одного з університетів країн ЕС або України, такі як: місія, цінності, ключові компетенції, філософія, імідж, корпоративна культура. Для цього скористайтеся цифровими ресурсами обраного вами для аналізу університету.

2. Розробіть карту стейкхолдерів для спеціальності (освітньо-професійної програми), за якою ви отримуєте освітні послуги в університеті.

Рекомендована література

Основна

Управління закладом освіти: Підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти

педагогічних університетів / С.Г. Немченко, В.В. Крижко, І.Ф. Шумілова, О.М. Старокожко, О.Б. Голік. 2-е вид. перероб. і допов. Бердянськ: БДПУ, 2020. С. 52-74, 332-354.

Чотири простори бібліотеки: модель діяльності: практичний посібник / автори-укладачі: О. Бояринова, О. Бруй, Л. Лугова, Я. Сошинська, І. Шевченко; Українська бібліотечна асоціація. Київ: ВГО Українська бібліотечна асоціація, 2020. 104 с.

Додаткова

Бібліотека. Наука. Комунікація. Розвиток бібліотечно-інформаційного потенціалу в умовах цифровізації : матеріали Міжнар. наук. конф. (6–8 жовт. 2020 р.) / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада дир. наук. б-к та інформ. центрів акад. наук – членів МААН; відп. за вип. М. В. Іванова. Київ, 2020. С. 5-144.

Будник О. Б., Кондур О. С., Дяків І. Б. Цифрові технології в інклюзивній освіті: реалії, проблеми та перспективи. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія Педагогічні науки*. 2020. № 3. С. 39-45.

Буйницька О., Варченко-Троценко, Л., Грицеляк Б. Цифровізація закладу вищої освіти. *Освітологічний дискурс*. 2020. № 1. С. 64–79.

Буяшенко В., Семигіна Т. Університети у цифрову епоху. https://www.researchgate.net/profile/Tetyana-Semigina/publication/327890967_UNIVERSITETI_U_CIFROVU_EPOHU/links/5bab96e245851574f7e80700/UNIVERSITETI-U-CIFROVU-EPOHU.pdf

Гевко І. В., Борисов В. В. Взаємодія стейкхолдерів із закладами вищої освіти в умовах оптимізації освітнього процесу. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Педагогічні науки»*. 2020. Випуск № 3. С. 57-63.

Гужва В. М. Цифрова трансформація університетів. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. № 21. С. 597–604. Режим доступу: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/21_2019/92.pdf

Дернова М. Г. Досвід європейських університетів в організації дистанційної освіти. *Engineering and Educational Technologies*. 2019. № 7 (2). С. 114–125.

Кванденг Гоу. Персоналізація навчання студентів у цифровому освітньому середовищі університетів Китаю. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Випуск 24. Т. 2. С. 217-221.

Кобелев О. М. Бібліотека в епоху цифрових трансформацій (рецензія на монографію В. О. Копанєвої «Бібліотека в середовищі цифрової науки: системно-інтеграційна взаємодія»). *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2020. №3. С. 74–77.

Нетребя М. М. Роль керівника закладу освіти щодо формування бренду галузі освіти в умовах нової української школи. *Молодий вчений*. № 5.2 (69.2), травень, 2019. С. 178-182.

Плахотнюк І. М. Цифровізація в сучасному вищому навчальному закладі. Режим доступу: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/158-1.pdf>.

Совсун Інна: шість проблем української вищої освіти, які виявив карантин. URL: <https://saiup.org.ua/novyny/inna-sovsun-shist-problem-ukrayinskoyi-vyshhoi-osvity-yaki-vuyavuv-karantyn/>

Сорока О. В., Кривцова М. С. Бренд закладу вищої освіти – основа конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Випуск 19. Ч. 3. 2018. С. 65-70.

Сорочан Т. М. Інфраструктура навчального закладу в теорії та практиці управління освітою. *Theory and methods of educational management*. 2016. № 2. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ttmuo_2016_2_12.

Студінська Г. Я. Роль бренду вищого навчального закладу у формуванні бренд-орієнтованої національної економіки. *Економічний вісник університету*. 2018. Вип. 37(1). С. 50–56.

Фіданян О. Аналіз стану цифровізації закладів загальної середньої освіти в Україні. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2020. № 4 (60), С. 88–97.

Фоломєєв М. А., Яцура К. Г., Крижанівська В. І., Жовнір А. О., Тремпольць Д. М. Оцінка рівня впровадження електронного навчання в українських ВНЗ шляхом аналізу їх

веб-ресурсів: теоретичні аспекти соціологічного аналізу. *Український соціум*. 2017. № 2(61). С. 45-59.

Тема 6. Цифрова грамотність: соціологічний ракурс

Питання

1. Поняття цифрової грамотності.
2. Основні підходи до проблеми «цифрової грамотності».
3. Проблема оцінювання рівня цифрової грамотності.
4. Проблеми розвитку цифрових навичок та компетенцій в Україні.

Питання до дискусії

Чому для того, щоб залишатися успішним громадянином у цифровому суспільстві, необхідно знати і вміти набагато більше, ніж робота з текстовим чи графічним редактором.?

Чому цифрову грамотність слід розглядати розглядати не тільки з технічного підходу, а ще й з точки зору взаємодії користувачів один з одним?

Чому цифрову грамотність доцільно розглядати як поняття, що поєднує медійну, інформаційну, комп'ютерну, обчислювальну та комунікативну грамотність, тобто як об'єднання технічних та гуманітарних складових?

Навіщо потрібна сучасній особистості цифрова грамотність?

Яка специфіка соціологічного дослідження цифрової грамотності?

Дискусія «Відкритий мікрофон»

Поділяєте ви чи ні такі твердження:

1. **«Для формування компетенцій успішного цифрового громадянина недостатньо вміти шукати та критично оцінювати інформацію, користуватися комп'ютером та іншими пристроями для отримання доступу до необхідних даних та розбиратися у форматах».**

1. Так

2. Ні.

2. **«Інформація, представлена в цифровому вигляді, ставить перед споживачем завдання: вміти отримувати доступ до даних, користуючись різними електронними пристроями».**

1. Так

2. Ні.

Завдання

Складіть перелік засобів, за допомогою яких формуються компетенції та навички, необхідні для життєдіяльності особистості в сучасному цифровому суспільстві.

Рекомендована література

Основна

Управління закладом освіти: Підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів / С.Г. Немченко, В.В. Крижко, І.Ф. Шумілова, О.М. Старокожко, О.Б. Голік. 2-е вид.перероб.і допов. Бердянськ: БДПУ, 2020. С. 390-434.

Мороз Оксана. Нація овочів? Як інформація змінює мислення і поведінку українців; відп. за вип. Світлана Андрющенко. Київ: Якабу Паблішинг, 2020. 286 с.

Скіннер Кріс. Людина цифрова: четверта революція в історії людства, яка торкнеться кожного: пер. з англ. Харків: Фабула, Ранок, 2020. 270 с.

Федорчук В. М. Тренінг комунікативної компетентності: практикум / В. М. Федорчук, В. В. Федорчук, Л. М. Комарницька; М-во освіти і науки України, Поділ. спец. навч.-реабілітац. соц.-економ. коледж. Кам'янець-Подільський: Зволейко Д. Г., 2021. 176 с.

Додаткова

Джаміч Лазар. Шість форм грамотності для радикальної суспільної перебудови. <https://decentralization.gov.ua/news/14039>

Дзвінчук Д. І., Радченко О. В., Качмар О. В. Сучасні моделі та форми використання інформаційно-комп'ютерних технологій в освіті. *International Academy Journal Web of*

Scholar. 2019. № 6(36). С. 47-54.

Дія. Цифрова освіта. Онлайн-платформа цифрової грамотності.
<https://osvita.diia.gov.ua/>

Європейський тиждень цифрової грамотності - сайт проекту alldigitalweek.eu

Жиляєв І. Б., Семенченко А. І. Сучасна державна політика розвитку цифрової грамотності публічних службовців та громадян України. *Теорія та практика державного управління*. Харків: ХРІДУ НАДУ. 2020. № 1(68). С. 198-209.

Зелінський С. Інструменти вимірювання та оцінювання цифрової грамотності.
<https://i.factor.ua/uk>

Кудлай В. О. Цифрова грамотність особистості в контексті розвитку інформаційного суспільства. *Вісник Маріупольського державного університету. Сер.: Філософія, культурологія, соціологія*. 2015. Вип. 10. С. 07-104.

Опис рамки цифрової компетентності.
https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/news_post/2021/3/mintsifra-oprilyudnyue-ramku-tsifrovoi-kompetentnosti-dlya-gromadyan/%D0%9E%D0%A0%20%D0%A6%D0%9A.pdf

Січкаренко К. О. Розвиток цифрових освітніх платформ та поширення цифрових компетенцій в освіті. *Ефективна економіка*. 2018. № 12. URL:
<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6792>

Трифорова О. М. Інформаційно-цифрова компетентність: зарубіжний та вітчизняний досвід. *Наукові записки Центрально українського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. 2018. Вип. 173 (2). С. 221–225.

Тема 7. Менеджмент освіти в умовах цифрової трансформації суспільства

Питання

1. Менеджмент освіти: сутність, процес, методи, аспекти.
2. Управління якістю освіти в умовах цифровізації суспільства.
3. Соціальні ризики освіти в цифровому суспільстві в контексті менеджменту.
4. Цифрова нерівність і цифровий розрив в освіті.
5. Система електронного урядування в закладі вищої освіти.
6. Стратегія цифрової трансформації освіти. Маркетинг як технологія менеджменту освіти.

Питання до дискусії

У чому проявляється криза, яку в сучасному світі переживають більшість національних систем освіти?

Як цифровізація освіти впливає на зниження витрат на освіту та на підвищення її доступності для забезпечення більшої соціальної мобільності людей?

Які функції менеджменту цифрової освіти актуалізуються в умовах кризи?

Які методи менеджменту цифрової освіти доцільно застосовувати в кризових ситуаціях?

Які чинники визначають якість освітньої діяльності в цифровому суспільстві?

Дискусія «Відкритий мікрофон»

Поділяєте ви чи ні такі твердження:

1. «Онлайн навчання ефективно, якщо воно призводить до зниження витрат» (Г. У. Боуен).

1. Так

2. Ні.

2. «Віртуальний простір не рятує від самотності, викликає підвищення тривожності, емоційної пригніченості, породжує цифрову залежність».

1. Так

2. Ні.

Завдання

Розробіть Бланк опитування здобувачів освіти на тему «Масові відкриті онлайн-курси в умовах цифровізації освіти в контексті менеджменту освіти».

Рекомендована література

Основна

Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. Режим доступу: <https://naqa.gov.ua/>

Кондур О. С. Управління якістю освітніх систем в умовах глобалізації: теорія, методика організації, практика: Монографія. Івано-Франківськ: НАІР, 2018. 488 с.

Відкрита освіта: інноваційні технології та менеджмент: кол. монографія / за наук. ред. М. О. Кириченка, Л. М. Сергєєвої. Київ: Інтерсервіс, 2018. 440 с.

Стратегія післядипломної освіти для сталого розвитку: колективна монографія. За ред. Н. Рідей, Л. Панченко. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. 326 с.

Управління закладом освіти: Підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів / С.Г. Немченко, В.В. Крижко, І.Ф. Шумілова, О.М. Старокожко, О.Б. Голік. 2-е вид.перероб.і допов. Бердянськ: БДПУ, 2020. С. 15-51, 75-150, 166-183, 435-446, 461-464.

Управління системами післядипломної освіти для сталого розвитку: колективна монографія / за заг. ред. Рідей Н.М. Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019. 691 с.

Стратегія розвитку Каразінського Університету на 2019–2025 роки [Електронний ресурс]. <http://www.univer.kharkov.ua/docs/work/strategiya-rozvytku-universitetu-2019-2025-2.pdf>

Додаткова

Бакиров В. С., Кизилів А. І., Даниленко І. В. Онлайн-опрос в системі соціологічного моніторингу вищої школи України. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи»*. 2017. Вип. 39. С. 275–280.

Бєбко С. SWOT-аналіз як інструмент управління міжнародною кооперацією закладів вищої освіти. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2020. № 4(24). С. 16-25.

Вербицька А., Холявко Н. Співпраця «університет – бізнес»: проблеми та перспективи. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2020. № 1 (21). С. 46-52.

Грядуща В. В., Шевченко М. П. Використання цифрових технологій під час управління закладом дошкільної освіти. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 21. Т. 3. 2020. С. 164-168.

Горошко Олена, Бердієва Сайохат. Використання соціальних мереж TikTok у брендингу українського університету. *Соціальні комунікації: теорія і практика*. 2022. № 13(2). С. 171-183.

Дія. Цифрова освіта. Онлайн-платформа цифрової грамотності. <https://osvita.diia.gov.ua/>

Калінічева Г. Управління знаннями та інформацією як чинник забезпечення якості вищої освіти: зарубіжний досвід. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика. Серія: Педагогічні науки*. Випуск № 4 (69). 2021. С. 76-85.

Попело О., Самойлович А. Компетентнісний потенціал освіти в забезпеченні розвитку продуктивних сил України в умовах цифрової економіки. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2020. № 3(23). С. 48-56.

Кобідзе Н. Механізм управління конкурентоспроможністю університету на ринку освітніх послуг. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск 31. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-38>

Коржова Т. В. До питання розробки стратегії брендингу університету. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2019. № 4. С. 102-109.

Крикун О. О. Концептуальний підхід до управління якістю закладу вищої освіти. *Проблеми сучасної освіти*. 2018. № 9. С. 10-17.

Лисенко І. Аналіз світового досвіду взаємодії регіональних інноваційних кластерів та вищої освіти. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2019. № 3 (19). С. 229-239.

Лопушняк Г.С., Рибчанська Х.В. Вища освіта України: державне регулювання та перспективи розвитку: монографія. Львів: Ліга Прес», 2018. 283 с.

Немець Л. М., Сегіда К. Ю., Логвинова М. О. Індивідуальні освітні траєкторії: роль у

забезпеченні якості вищої освіти. *Проблеми сучасної освіти*. 2019. № 10. С. 51-60.

Скокова Л. Соціологія ризику в міждисциплінарному контексті. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2020. №3. С. 194-200.

Чирва Г. М. Освітній моніторинг як інструмент державного управління якістю вищої освіти. *Право та державне управління*. 2019. № 1 (34). Том 2. С. 117-122.

Чмерук Г. Г., Краліч В. Р. Цифрова нерівність в Україні: аналіз та шляхи подолання. *Молодий вчений*. 2018. №7(1). С. 289-293.

Ясенчук Ю., Бондарчук Л. Модель стратегічного управління закладом вищої освіти на основі формування його конкурентних переваг на ринку освітніх послуг. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск 31. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-61>

Burgess A., Alemano A., Zinn J. (Eds.). *Routledge hand - book of risk studies*. New York: Routledge, 2016. 362 p.

3. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання 1

Складіть перелік чинників, які

- 1) сприяють розвитку цифровізації освіти в Україні;
- 2) гальмують цей розвиток.

Дайте обґрунтування на прикладі різних типів освіти.

Завдання 2

1. Розробіть систему організаційних, матеріальних, соціальних і психолого–ментальних заходів по впровадженню інклюзивного навчання в закладі освіти на основі цифровізації освітнього простору (тип закладу освіти оберіть самостійно).

2. Розробіть перелік інституціональних, структурних і функціональних змін, які сприятимуть формуванню освітнього простору цифрового суспільства в сучасній Україні.

Завдання 3

Складіть перелік потенційних ризиків, які містять технології штучного інтелекту в освіті (мін 4 види). Запропонуйте заходи запобігання (нейтралізації) негативних наслідків визначених ризиків. Заповніть таблицю.

Таблиця 1. Потенційні ризики, які містять технологій штучного інтелекту в освіті, та заходи запобігання (нейтралізації) їх негативних наслідків

<i>№ з/п</i>	<i>Види ризиків технологій штучного інтелекту в освіті</i>	<i>Заходи запобігання (нейтралізації) негативних наслідків визначених ризиків</i>
1.		
2.		
3.		
4.		

Завдання 4

Схарактеризуйте споживачів освітніх послуг, які надають масові відкриті онлайн-курси, і сам процес цих освітніх послуг. Для цього скористайтеся типологією поведінки здобувачів освіти залежно від мети навчання в системі масових відкритих онлайн-курсів (MOOCs), яку запропонував П. Хілл: невидимки; спостерігачі; випадкові відвідувачі; пасивні учасники; активні учасники.

Якщо у вас є досвід користування масовими відкритими онлайн-курсами, то до якого типу споживачів цієї освітньої послуги ви себе відносите? Якщо ви ще не зверталися до них, то чому?

Завдання 5

Розробіть пам'ятку «Правила користування бібліотекою як цифровим освітнім ресурсом» (мін 8 пунктів) для здобувачів різних типів освіти: середньої школи, закладу професійно-технічної освіти, закладу вищої освіти (університету) (тип освіти, навчального закладу здобувачі обирають самостійно).

Завдання 6

Визначте, які види цифрової компетентності притаманні особисто Вам? Види цифрової компетентності:

- о інформаційна та медіакомпетентність;
- о комунікативна компетентність;
- о технічна компетентність;
- о споживча компетентність.

Як ці види цифрової компетентності впливають на Вашу життєдіяльність? Як Ви їх підтримуєте (удосконалюєте)?

Завдання 7

Складіть перелік соціальних ризиків цифровізації освіти в сучасному українському суспільстві (мін 4 види). Запропонуйте заходи запобігання (нейтралізації) їх негативних наслідків. Заповніть таблицю.

Таблиця 1. Потенційні ризики, які містять технологій штучного інтелекту в освіті та заходи запобігання (нейтралізації) їх негативних наслідків

<i>№ з/п</i>	<i>Види ризиків цифровізації освіти</i>	<i>Заходи запобігання (нейтралізації) негативних наслідків визначених ризиків</i>
1.		
2.		
3.		
4.		

4. ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ, ЩО ПЕРЕДБАЧЕНА НАВЧАЛЬНИМ ПЛАНОМ

Контрольна робота

Контрольна робота складається з двох частин. Обсяг роботи – до 15 тис.знаків з пробілами. Термін представлення тексту роботи до гуглкласу – 16.05.2023 р.

Частина 1. Розробити програму соціологічного дослідження на тему «Стан якості освіти в освітньому закладі та шляхи її підвищення в умовах цифрового суспільства». Студенти і студентки самостійно обирають вид закладу освіти (дошкільної, шкільної, професійно-технічної, вищої освіти, післядипломної - освіта для дорослих).

Частина № 2. Підготувати аналітичну довідку на тему «SWOT-аналіз цифровізації обраного закладу освіти». Студенти і студентки самостійно обирають вид закладу освіти (дошкільної, шкільної, професійно-технічної, вищої освіти, післядипломної - освіти для дорослих). Скласти Список використаних джерел.

Методичні поради

Алгоритм виконання контрольної роботи

- 1) Обрати тему та обґрунтувати її актуальність в умовах цифрової освіти.
- 2) Скласти перелік наукових, статистичних джерел з теми (проблеми). Провести теоретичну й емпіричну інтерпретацію понять.
- 3) Обрати та обґрунтувати метод (методи) соціологічного дослідження проблеми
- 4) Розробити Бланк для реалізації методу дослідження.
- 5) Підготувати аналітичну довідку на тему «SWOT-аналіз цифровізації обраного виду закладу освіти». Скласти Список використаних джерел.

Критерії оцінювання контрольної роботи (до 25 балів)

№ з/п	Критерії оцінювання	Кількість балів
1	Обґрунтування актуальності теми. Опрацювати джерела з теми.	5
2	Теоретична та емпірична інтерпретація понять.	5
3	Обґрунтування методу дослідження.	5
4	Розробка Бланку для реалізації методу дослідження.	5
5	Аналітична довідка на тему «SWOT-аналіз цифровізації обраного виду закладу освіти». Список використаних джерел.	5
Усього		25

Критерії оцінювання одного завдання (за 5-ти бальною шкалою)

Дуже високий рівень 5 балів	Відповідь повна, глибока, змістовна, знання матеріалу з теми, характеризується креативним підходом, наведено приклади.
Високий рівень 4 бали	Відповідь змістовна, характеризується креативним підходом, однак є 1-2 помилки і не наведено приклади.
Середній рівень 3 бали	Відповідь змістовна, посереднє знання теоретичного матеріалу і володіння термінами та поняттями. Однак є деякі неточності.
Низький рівень 2 бали	Слабке знання як теорії, так і практики цифровізації освіти, немає прикладів та аргументів.
Дуже низький рівень 1 бал	Дуже слабкий рівень знання матеріалу; відсутні навички аналізу проблем цифровізації освіти, > 3 помилок.
Незадовільний рівень 0 балів	Відсутність базових знань з дисципліни.

Використовуйте рекомендовану літературу. Зразок титульного листа наведено в Додатку 1.

5. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАЬ

- 1) Концепція цифрової трансформації суспільства, освіти і науки в ЄС та в Україні.
- 2) Зміна підходів до освітньої діяльності в цифровому суспільстві.
- 3) Дослідження цифровізації освіти: міждисциплінарний підхід.
- 4) Специфіка соціологічного підходу до вивчення проблем цифровізації освіти.
- 5) Зміни в організації освітнього простору в умовах його цифровізації.
- 6) Характеристики цифрового освітнього простору.
- 7) Тренди розвитку цифрового освітнього простору.
- 8) Особистісно-орієнтована освіта в цифровому суспільстві.
- 9) Інклюзивний освітній простір у цифровому суспільстві.
- 10) Етапи і тренди розвитку електронної (цифрової) освіти у світі.
- 11) Трансформація освіти як інноваційний процес.
- 12) Проблеми та перспективи впровадження інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій в освіті. Штучний інтелект і цифровізація освіти.
- 13) Етапи і тренди розвитку електронної (цифрової) освіти у світі.
- 14) Трансформація освіти як інноваційний процес.
- 15) Проблеми та перспективи впровадження інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій в освіті. Штучний інтелект і цифровізація освіти.
- 16) Цифрова трансформація та єдиний інформаційний простір в закладі освіти.
- 17) Цифровий кампус в закладі вищої освіти: сутність, проблеми розбудови і розвитку.
- 18) Інфраструктура закладів освіти: стан, проблеми і перспективи цифровізації.
- 19) Зміна доступу до інформації. Освітня роль цифрових бібліотек в сучасному світі.
- 20) Бренд освітнього закладу як чинник його конкурентоспроможності.
- 21) Поняття цифрової грамотності. Основні підходи до проблеми «цифрової грамотності».
- 22) Проблема оцінювання рівня цифрової грамотності.
- 23) Проблеми розвитку цифрових навичок та компетенцій в Україні.
- 24) Менеджмент освіти: сутність, процес, методи, аспекти.
- 25) Управління якістю освіти в умовах цифровізації суспільства.
- 26) Соціальні ризики освіти в цифровому суспільстві в контексті менеджменту.
- 27) Цифрова нерівність і цифровий розрив в освіті.
- 28) Система електронного урядування в закладі вищої освіти.
- 29) Стратегія цифрової трансформації освіти. Маркетинг як технологія менеджменту освіти.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ СТУДЕНТІВ

Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, контрольна робота										Залікова робота	Сума
Теми							Контрольна робота	Разом			
Розділ 1				Розділ 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	25	60	40	100	
5	5	5	5	5	5	5					

Загальна оцінка навчальної діяльності складається з таких видів роботи

№	Вид роботи	Кількість балів	Кількість видів роботи (завдань)	Сума балів
1	Практичні завдання до тем семінарів, дискусії, поточний контроль знань	5	7	35
2	Завдання до контрольної роботи (4 завдання до частини 1 та 1 завдання – до частини 2)	5	5	25
3	Залікова робота			40
				Разом: 100

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Критерії оцінювання поточного контролю (завдань до тем семінарів)

Дуже високий рівень 5 балів	Відповідь повна, глибока, змістовна, вільне володіння термінами та поняттями дисципліни, відповіді креативні, наведено приклади.
Високий рівень 4 бали	Відповідь глибока та змістовна, свідчить про знання теоретичного та практичного матеріалу з теми, вільне володіння термінами та поняттями дисципліни, відповіді характеризуються креативним підходом, однак є 1-2 помилки і не наведено приклади.
Середній рівень 3 бали	Відповідь змістовна, посереднє знання теоретичного матеріалу, посереднє володіння термінами та поняттями. Однак є деякі неточності, відповідь не самостійна, немає креативного підходу.
Низький рівень 2 бали	Слабке знання як теорії, так і практики цифровізації, багато помилок, немає прикладів та аргументів.
Дуже низький рівень 1 бал	Дуже слабкий рівень знання теоретичного матеріалу; відсутні навички аналізу проблем цифровізації освіти.

Критерії оцінювання контрольної роботи

№ з/п	Критерії оцінювання	Кількість балів
1	Обґрунтування актуальності теми.	5
2	Теоретична та емпірична інтерпретація понять.	5
3	Обґрунтування методу дослідження.	5
4	Розробка Бланку опитувального листа (опитування, спостереження тощо) для реалізації методу дослідження.	5
5	Аналітична довідка на тему «SWOT-аналіз цифровізації обраного виду закладу освіти».	5
Усього		25

Підсумковий контроль – залікова робота, яка включає відповіді студентів і студенток на тестові завдання і відповідь на одне творче завдання.

Критерії оцінювання підсумкової залікової роботи

Під час заліку студент / студентка може одержати до 40 балів, а саме: до 35 балів – за тестові завдання (35 тестових завдань x 1 бал = 35 балів) і до 5 балів – за виконання творчого завдання з навчальної дисципліни.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для дворівневої шкали
90 – 100	Зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано